

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่โลกปัจจุบันมีการแข่งขันสูง การพัฒนากำลังคนนอกจากเน้นการให้โอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถทางวิชาการแก่กลุ่มคนทุกระดับแล้ว ยังต้องเน้นการพัฒนาคุณธรรมควบคู่ไปด้วยเพื่อให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ไม่เอารัดเอาเปรียบหรือมุ่งประโยชน์ส่วนตนโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ด้วยความสำคัญของการพัฒนาภูมิธรรมควบคู่กับภูมิปัญญา ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีการวัดและประเมินคุณธรรมในตัวผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนต่อไป (สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 241)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีจุดเน้นให้คนในชาติมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาแห่งชาติ ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษา ในมาตรา 23 ว่าการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คู่คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549: 50) คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม จริยธรรม และพฤติกรรม เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทศนคติและคุณธรรมของคนในสังคม เป็นผลกระทบจากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์ยังมีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่มากขึ้นแม้มีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด เว็บไซต์ทางเพศเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัว ขณะที่คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษามีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาศักยภาพคนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ครอบครัว มีความเปราะบาง สถาบันการศึกษา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนไม่มากเท่าที่ควร สถาบันศาสนา ยังใช้ประโยชน์จากศาสนสถานและบุคลากรทางศาสนาซึ่งมีอยู่มากมายไม่เต็มที่ และขาดความสอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3-4) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบ

อาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกาย และสุขภาพ จิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี และนอกจากนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมยังจะช่วยพัฒนาทักษะเกี่ยวกับเจตคติ จริยธรรมและค่านิยม โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะต่างๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจะได้พัฒนาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 2)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 34) ได้ศึกษาสถานภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนพบว่า คุณธรรม จริยธรรมตามการรายงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนอยู่ในขั้นที่พึงพอใจในผลงานของโรงเรียน โดยภาพรวมในความเห็นของบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนในโรงเรียนมีจุดดีเด่นบางด้าน และควรปรับปรุงบางด้าน ด้านที่บุคลากรของโรงเรียนระดับประถมศึกษาเห็นว่า ควรปรับปรุง คือ เรื่องความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย สัมมาคารวะ การปฏิบัติตนตามหลักหรือคำสอนทางศาสนา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2552: 3) ทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต สถานศึกษาวางแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ยั่งยืนในเรื่องการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงนำศักยภาพของผู้บริหารและครูที่มุ่งมั่นในการพัฒนา ดำรงรักษากิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น ประสานสัมพันธ์ชุมชนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ยั่งยืน ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีคุณภาพต่ำกว่าระดับดีในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ระดับพอใช้ สถานศึกษาควรพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทุกคนทำวิจัยชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2555: ออนไลน์) ได้นำเสนองานวิจัยและวิชาการค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 6) ปีการศึกษา 2553 จำแนกตามเขตจังหวัด โดยจังหวัดนครศรีธรรมราช มีคะแนนเฉลี่ย 48.39 คะแนน จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2552 มีคะแนนเฉลี่ย 32.34 คะแนน ปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ย 45.60 คะแนน และรายงานค่าสถิติ พื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ย 52.22 คะแนน ในปีการศึกษา 2555 มีคะแนนเฉลี่ย 44.22 คะแนน ผลการทดสอบ ปีการศึกษา 2554 มีค่าขีดจำกัดล่าง 52.18 และปีการศึกษา 2555 มีค่าขีดจำกัดล่าง 44.18 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2555 ต่ำกว่าปี 2554

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้นต้องอาศัยสื่อที่เหมาะสมจึงจะสามารถพัฒนาคุณลักษณะ ด้านคุณธรรม นิทานเป็นตำรา เป็นสื่อที่ใช้ในการสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก สร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กทั้งทางด้านอารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม ช่วยให้เด็กสามารถรับรู้ เข้าใจ ทำให้เด็กซึมซับและรับความรู้ไว้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2548: 32) นิทานเป็นเครื่องมือประกอบความเชื่อและความเข้าใจในศาสนาเป็นผลดี ในขั้นต่อมานิทานเป็นเครื่องสอนศีลธรรมให้แก่มนุษย์ สอนคติธรรม แนวทางการดำเนินชีวิต ทั้งที่เกี่ยวกับศาสนาและไม่เกี่ยว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ตรัสว่าการสอนที่ดีต้องพยายามเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ตั้งคำถามให้เด็กคิด ฝึกให้เด็กตั้งคำถาม ฝึกสังเกต และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง สิ่งใดที่ขังได้ ตวงได้ วัดได้ นับได้ ก็ควรให้เด็กทำ เพื่อฝึกให้เป็นคนที่ละเอียดเที่ยงตรง ไม่คาดเดา การศึกษา 4 ด้าน คือ พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา หัตถศึกษา ไม่จำเป็นต้องฝึกทีละด้านเสมอไป แต่สามารถบูรณาการในการสอนแต่ละครั้ง หรือแต่ละเรื่องได้ และ สุ จิ ปุ ลิ ก็ไม่จำเป็นต้องมีน้ำหนักเท่ากัน หรือเรียงตามลำดับก่อนหลัง ตามนั้นทุกประการเสมอไป สรุปแล้ว คือครูต้องถามตัวเองเสมอว่า นักเรียน มีโอกาสฝึก สุ จิ ปุ ลิ หรือไม่และได้รับการศึกษาครบทั้ง 4 ด้านหรือไม่ สิ่งที่น่าจะเข้าใจกันผิดๆ อีกประการหนึ่ง คือ มักพูดกันว่า การท่องจำแบบนกแก้ว นกขุนทอง เป็นสิ่งที่ไม่ดี จึงอาจเข้าใจกันว่าต่อไปนี้ ไม่ต้องท่อง ไม่ต้องจำกันแล้ว ความจริงควรจะกล่าวคือ การท่องจำที่นักเรียนไม่เข้าใจความหมายเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ ถ้าเขาท่องจำเพียงเพื่อให้สอบได้โดยไม่เข้าใจสาระที่จะจำ การจดและจำยังคงเป็นสาระสำคัญ คือเป็น สุ และ ลิ แต่ถ้าจะให้นักเรียนฉลาดขึ้นก็ต้องมี จิ และ ปุ ด้วยการท่องจำจึง มีประโยชน์มาก และนำไปสู่การคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ได้

วิธีการสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ จะเน้นทักษะทั้งสี่ด้านคือ การฟัง การคิด การถาม และการเขียน ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ทักษะการฟังและการดูเป็นทักษะการเรียนรู้คู่กันโดยเริ่มจากการฟังและการดูแล้ว นำข้อมูลที่ได้รับนั้นมาประมวลผลก่อให้เกิดการจินตนาการ เรียกว่า การคิด เมื่อข้อมูลที่ได้รับมีปัญหา ก็ใช้ทักษะการซักถาม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ทักษะการพูด การถามและทักษะการอ่านเป็นทักษะพวกเดียวกัน ส่วนทักษะการเขียนเป็นทักษะขั้นสุดท้ายที่ต้องมีการจดบันทึก ข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อสรุปและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งทักษะดังกล่าวทั้งหมดนี้มีความสำคัญพอๆ กันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ในทุกระดับชั้นเรียน (จรรยา ฤทธิเดช, 2549: 1) การสอนด้วย สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการนำกระบวนการที่เน้นการฟัง คิด ถาม และจดบันทึก เรียนอย่างเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยนำนิทานคุณธรรมมาเป็นเรื่องราว เหตุการณ์สมมุติ กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

จากความสำคัญและปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม สูงกว่าก่อนเรียน
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา อำเภอทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 41 แห่ง 253 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 5,210 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านหน้าเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่ม (Cluster random sampling)

ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม
ตัวแปรตาม คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
  - 1.1 ความรู้ความจำ
  - 1.2 ความเข้าใจ
  - 1.3 การนำไปใช้
  - 1.4 วิเคราะห์
  - 1.5 สังเคราะห์
  - 1.6 ประเมินค่า
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ
  - 2.1 ซื่อสัตย์สุจริต
  - 2.2 อยู่อย่างพอเพียง
  - 2.3 มุ่งมั่นในการทำงาน
  - 2.4 มีจิตสาธารณะ

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

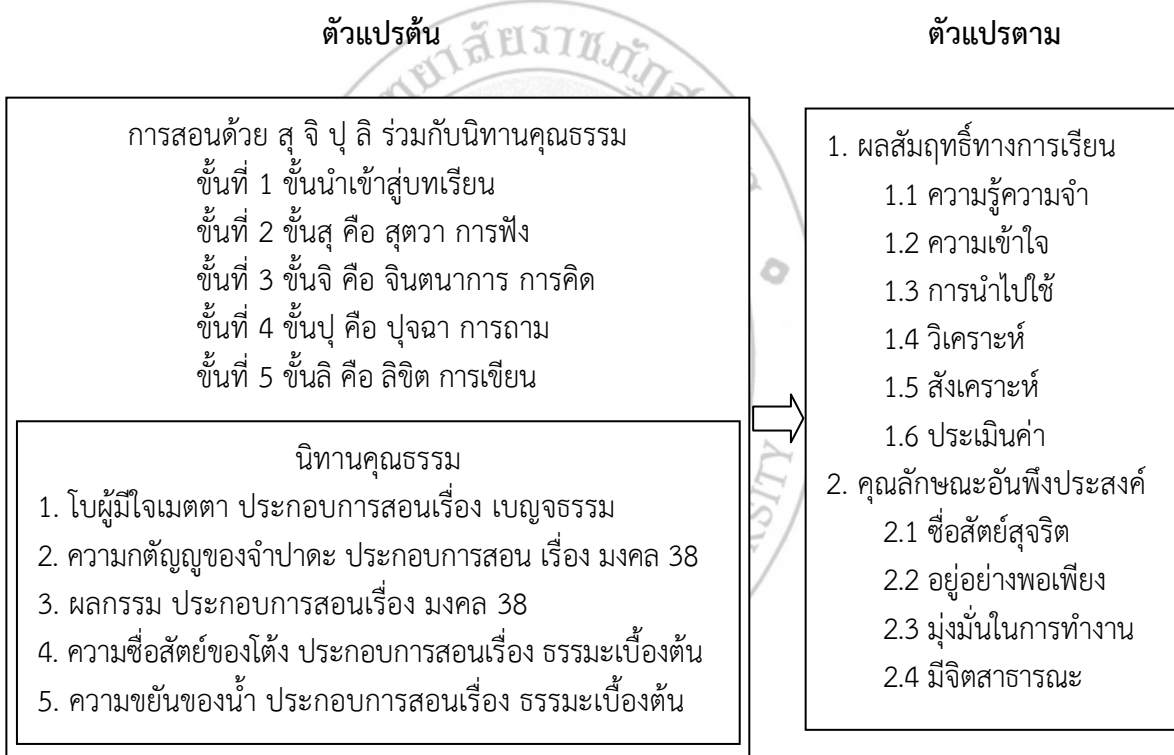
1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร สารที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจ ประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็น ศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
2. นิทานคุณธรรม จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย 1. เรื่องโบผู้มีใจเมตตา ประกอบการสอนเรื่อง เบญจธรรม (ความเมตตา) 2. เรื่องความกตัญญูของจำปาตะ ประกอบการสอน เรื่อง มงคล 38 (ความ กตัญญูกตเวทิต) 3. เรื่องผลกรรม ประกอบการสอนเรื่อง มงคล 38 (หลักกรรม) 4. เรื่องความซื่อสัตย์ของ โต้่ง ประกอบการสอน เรื่อง ธรรมะเบื้องต้น (ความซื่อสัตย์สุจริต) 5. เรื่องความขยันของน้ำ ประกอบการ สอนเรื่อง ธรรมะเบื้องต้น (ความขยันหมั่นเพียร)

ขอบเขตระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนิทานคุณธรรม และวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัย ได้สร้างนิทานคุณธรรม และวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเมื่อนักเรียนได้เรียน ด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรมดังกล่าวแล้ว จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่ได้จากคะแนน วัดโดยทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม โดยแบบทดสอบวัดระดับความสามารถด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และประเมินค่า

1.1 ความรู้ความจำ ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่างๆ จากการเรียนรู้ไว้และระลึกสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการเปรียบดั่งเทพบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ ที่สามารถเก็บเสียงและภาพของเรื่องราวต่างๆ ได้ สามารถเปิดฟังหรือ ดูภาพเหล่านั้นได้เมื่อต้องการ

1.2 ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความ หรือ การกระทำอื่นๆ

1.3 การนำความรู้ไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

1.4 การวิเคราะห์ ผู้เรียนสามารถคิด หรือ แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

1.5 การสังเคราะห์ ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อยๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน อย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่น เข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานขั้นใหม่ หรืออาจจะเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบ หรือ แนวคิดใหม่

1.6 การประเมินค่า เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคา หรือ สรุปลักษณะคุณค่าของสิ่งต่างๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้นๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ 8 ประการ ผู้วิจัยนำมาทำการวิจัย 4 ประการ ได้แก่

2.1 ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการประพฤติตนตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การมีความซื่อตรง มีความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่โกหกและยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต

2.2 อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3 มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

2.4 มีจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

3. วิธีสอนแบบ สุ จี ปุ ลิ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอน โดยยึดหลักพุทธปรัชญาที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสมาธิในการฟัง รู้จักจินตนาการ คิดวิเคราะห์ เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม รู้จักซักถามในการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน มีนิสัยรักการเขียนจดบันทึก และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.1 สุ หมายถึง สุตะ การฟัง การฟังมาก และฟังอย่างมีสมาธิ หมายรวมถึงการอ่าน การดู หรือการสังเกต อีกทั้งยังต้องสังเกตทุกสิ่งที่อยู่รอบข้าง การตั้งใจ ขยายความได้ว่า ติดตาม

เรื่องราวของสิ่งที่ได้ฟัง สามารถเข้าใจสิ่งที่ฟัง หรือตีความหมายของสิ่งที่ฟัง ต้องเกิดความคิดคล้อยตามหรือโต้แย้งสิ่งที่ฟังนั้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3.2 จิ หมายถึง จินตะ การคิด การพิจารณาปัญหา เพื่อนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ การวาดภาพจากจินตนาการ ช่วยทำให้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เกิดได้ง่ายขึ้น

3.3 ปุ หมายถึง ปุจฉา การถาม ให้เกิดองค์ความรู้ ในสิ่งที่ต้องการจะรู้ เพื่อให้เข้าใจเมื่อเกิดความสงสัยไม่เข้าใจ ไม่จำเป็นต้องถามเอาจากผู้รู้ แต่หมายถึง การค้นคว้า หาจากตำรา หรือแหล่งความรู้

3.4 ลิ หมายถึง ลิขิต การจด การบันทึกองค์ความรู้ไว้ จดบันทึกความรู้ด้วยความเข้าใจจากการฟัง การคิด การถาม ผลจากการเขียนสามารถนำมาทบทวนได้เมื่อต้องการ

4. นิทานคุณธรรม หมายถึง หนังสือนิทานภาพสี พร้อมคำบรรยาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1. โบผู้มีใจเมตตา ประกอบการสอนเรื่อง เบญจธรรม (ความเมตตา)
2. ความกตัญญูของจำปาตะ ประกอบการสอนเรื่อง มงคล 38 (ความกตัญญูกตเวที)
3. ผลกรรม ประกอบการสอนเรื่อง มงคล 38 (หลักกรรม)
4. ความซื่อสัตย์ของโต้ง ประกอบการสอนเรื่อง ธรรมะเบื้องต้น (ความซื่อสัตย์สุจริต)
5. ความขยันของน้ำ ประกอบการสอนเรื่อง ธรรมะเบื้องต้น (ความขยันหมั่นเพียร)

5. วิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการนำกระบวนการที่เน้นการฟัง คิด ถาม และจดบันทึก เรียนอย่างเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยนำนิทานคุณธรรมมาเป็นเรื่องราว เหตุการณ์สมมุติ กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การสร้างบรรยากาศให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข ผู้สอนใช้กิจกรรมที่เป็นเพลง เกม รูปภาพ นิทาน บทบาทสมมุติ และสนทนาถึง เรื่องราวที่จะสอนตามประสบการณ์ หรือเพื่อเชื่อมโยง เนื้อหาที่จะเรียนให้ต่อเนื่องกัน แล้วแจ้ง จุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้นักเรียนทราบ และทดสอบความรู้ขั้นพื้นฐาน ก่อนเรียน

5.2 ขั้นที่ 2 ขั้นสุ คือ สุตวา หมายถึง การฟังเรื่องที่ครูจะสอน นักเรียนเป็นผู้ฟัง นักเรียน ต้องมีสมาธิในการฟัง ฟังการบรรยายเนื้อหาต่างๆ ฟังวิธีการ พร้อมศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ ทักษะการฟังมีความสำคัญในการเรียนรู้มากที่สุด ถ้าผู้เรียนขาดทักษะการฟัง จะส่งผลให้ขั้นอื่นๆ มีความ อ่อนด้อยตามไปด้วย ครูคอยสังเกตการสอนทุกครั้ง ครูอาจจะใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการ บรรยาย หรือครูให้ศึกษาใบความรู้ ครูยกตัวอย่าง ครูสาธิต ครูปฏิบัติให้ดู ถือเป็นขั้นให้ความรู้ (ขั้นสอน ของครู)

5.3 ขั้นที่ 3 ขั้นจิ คือ จินตนาการ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ตามเรื่องที่ครูสอน ครูต้องให้นักเรียนฝึกคิดเป็นรายบุคคล การคิดเป็นรายบุคคลจะต้องฝึกทุกครั้งที่สอน ในขั้นตอนนี้ฝึกให้ นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการจำแนกและการวางแผนในการปฏิบัติซึ่งน่าจะมี เหตุผล

5.4 ขั้นที่ 4 ขั้นปุ คือ ปุจฉา หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามครู จากความคิดที่หลากหลายในชั้นเรียน นักเรียนไม่สามารถบอกได้ว่าอะไรเป็นความรู้ที่ถูกต้อง ครูและนักเรียนเท่านั้นเป็นผู้สรุปและสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน โดยยึดถือ กฎเกณฑ์ ข้อมูล ทฤษฎี แล้วสรุปเป็นวิธีลัดนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนรู้เพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนซักถามหรือการอภิปรายกลุ่ม เพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก รู้จักการทำงานเป็นทีม (ขั้นสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน)

5.5 ขั้นที่ 5 ขั้นลิ คือ ลิขิต หมายถึง การเขียน เป็นผลแสดงโดยรวมจากการฟัง คือ สุตวา การคิด คือจินตนา การพูด การถาม คือปุจฉา การเขียน คือ ลิขิต ทุกขั้นตอนย่อมมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นลำดับ ไม่ควรขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง การเขียนและการบันทึกเป็นผลึกของวิธีการสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ เมื่อครบทุกองค์ประกอบแล้วควรมีการทดสอบหลังเรียน เพื่อเก็บคะแนนบันทึกผลอย่างเป็นระบบ และมีการฝึกเสริมทักษะเพื่อสร้างความชำนาญให้กับผู้เรียนด้วยทำการบ้านเพิ่มเติมและสร้างนิสัยการจดบันทึกเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ขั้นเขียนและจดบันทึก)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้วิธีสอนแบบ สุ จิ ปุ ลิ ร่วมกับนิทานคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้
2. เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสามารถนำวิธีสอน และหนังสือนิทานคุณธรรมไปพัฒนาต่อเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในกลุ่มสาระอื่นๆ ต่อไป